

na hodinách metodiky vyučovania literatúry i jazyka. Je to návod, poučenie i pokušenie pomocou tohto návodu prísť na stopu tej pôvodne nejasej otázke, „čo tým chcel autor povedať“. Autor publikácie dokazuje, že veľa, aj pôvodne skrytého. Budme mu za to vďační.

Šenkár, Patrik: *Možnosti interpretácie literárneho textu*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa – Fakulta stredoeurópskych štúdií, Katedra areálových kultúr 2008, 120 p. ISBN 978-80-8094-677-7 /Knižnica zošitov Katedry areálových kultúr Fakulty stredoeurópskych štúdií/

Uplatnenie pedagogickej terapie a dramaterapie v procese edukácie

Angéla Hefty

Monografia vznikla z prednášok na konferencii Vzdelávanie – Veda – Spoločnosť, organizovanej Univerzitou J. Selyeho v Komárne v termíne 7. – 8. septembra 2009.

Autorky poukázali na tie alternatívne možnosti v edukácii, ktoré môžu výrazným podielom napomáhať k zlepšeniu motivácie k učeniu sa, ale i k sprostredkovaniu učiva zo strany vyučujúceho.

Doc. PaedDr. Katarína Majzlanová, autorka prvej časti, uvádza pedagogickú terapiu ako termín, doteraz výrazne používaný iba v medicínskom odbore. Poukazuje na jej význam i v pedagogike, veď vzniká z potreby terapie v procese výchovy. Ďalej píše, že prepojenie pedagogiky a psychológie umožňuje pedagógovi rozvíjať vývinové dispozície jednotlivca, harmonizovať jeho nervový systém, posilňovať adaptačné mechanizmy. Uskutočňuje sa priamo v edukačnom procese a úlohy, ktoré pedagóg realizuje, sú zabudované v pedagogických podmienkach s využitím výlučne pedagogických prostriedkov. Pedagogická terapia je zvláštnou liečebnou formou pri organizovaní udalostí a skúseností dieťaťa v procese výchovy a vzdelávania, metódou podporujúcou iné formy liečenia systémom pedagogických, psychologických i sociologických vplyvov, v ktorých sú terapeutické hodnoty najdôležitejšie. V praxi sa aplikujú zásady pedagogickej terapie od 80. rokov 20. storočia a autorka uvádza delenie na dve skupiny terapeutického pôsobenia: terapia relaxačná a terapia činnosťná.

Reformy v edukačnej činnosti aj stupňujúce sa problémy s výskytom a zvládaním výchovných situácií v školskej praxi zdôrazňujú potrebu využívania pedagogickej terapie v podmienkach inštitucionálnej výchovy. Prax potvrdzuje, že v organizovaní procesu terapie najdôležitejší význam majú formy záujmovej

terapie – reedukačné, korekčné, kompenzačné, posilňujúce funkcie. Treba sa zaoberať i odborným výcvikom pedagogickej terapie pre učiteľov a autorka uvádza konkrétny plán prípravy. Hlavným zameraním je príprava obsahu, prístupov a tém, ktoré by spĺňali predpoklady na prípravu pedagógov pri aplikácii pedagogickej terapie v jednotlivých typoch škôl (materská, základná špeciálna základná škola).

V závere informuje čitateľov o interdisciplinárnom výskume v spolupráci univerzít: Pedagogickej fakulty UK v Bratislave, NyME Apáczai Tanítóképző Főiskola v Győri a Pedagogickej fakulty UJS v Komárne. Základný výskum sa zameriava na vymedzenie pojmu, obsahu a náplne pedagogickej terapie v nadväznosti na súčasný školský systém a podmienky v daných zariadeniach, kde sa bude pedagogická terapia realizovať.

Dnes, keď školu navštevuje čoraz viac detí z dysfunkčných rodín, žijúcich v sťažených podmienkach a podávajúcich podpriemerný výkon v škole, ciele a obsah pedagogickej terapie môžeme len uvítať ako pomoc pre pedagóga a cez neho pre dieťa či žiaka.

PaedDr. Terézia Strédl sa vo svojej štúdiu zaoberá už aplikovanými možnosťami pedagogickej terapie s dôrazom na dramaterapiu. O problematike hovorí v troch častiach: Dráma vo výchove a terapii, Emocionálna inteligencia a dramaterapia, Uplatnenie dramaterapie u adolescentov.

Dramaterapia je jedným z prostriedkov pedagogickej terapie, keď v rámci nej využívame bábkovú hru, rolové hry, sociodrámu, dramatické hry, improvizáciu u detí s problémami v procese školskej výučby, s ľahkým zaostávaním vývinu, ak sú spojené so sociokultúrne nepodnetným rodinným prostredím, ďalej u detí, u ktorých sú problémy spôsobené vývinovými poruchami, stratou motivácie, s problémovým správaním, poruchami sociálneho vývinu – ako sa môžeme dočítať v úvode monografie.

Rozvíjanie emocionálnej inteligencie je dôležitou úlohou pri všetkých vyššie uvedených skupinách detí, nakoľko má vplyv na rozvíjanie citovej sféry, zodpovednosti, sebapoznávania, a tým aj na prevenciu vzniku ťažko zvládnuteľných výchovných situácií v školskom prostredí. Cieľovo skupinou, s ktorou spolupracovala vo svojom výskume, boli adolescenti, ktorí aj tak majú sťažené podmienky v sebarealizácii a potrebujú často keď nie priamu, aspoň nepriamu podporu prostredia. Ich správanie sa mnohokrát nachádza na dvoch protipóloch: buď sa správajú agresívne, alebo príliš pasívne, utiahnuto. V tom období majú ambivalentné zážitky takú silu, že činy dominujú nad verbálnymi možnosťami adolescenta. Skutky sú pred verbálnym prejavom, aj keď tieto prejavy bývajú niekedy nevhodné a neprimerané. Moreno je zakladateľom psychodrámy, ktorá je svetom činov. Dramaterapia a adolescencia sa stretávajú v tomto "morenovskom svete činov".

Autorka sa venuje vymedzeniu a definícii dramaterapie a zostavila tabuľky na zatriedenie dramaterapie medzi iné spoločenskovedné disciplíny, resp. charakterizuje formy terapie. Definuje dramaterapiu podľa K. Majzlanovej, ktorá je hlavnou predstaviteľkou tohto smeru na Slovensku.

Socializácia má rôzne etapy, intenzitu a formy. V socializačnom procese dôležitú úlohu má sociálna rola, ktorá prispieva k integrácii osobnosti. Pozorujeme u dnešných detí a mládeže tzv. sociálny hlad – potrebu patriť do skupiny. Prevencia spočíva v nájdení vhodnej rovesníckej skupiny, ako autorka upozorňuje vo svojej štúdií. Spoločné prežívanie vytvorí sociálnu spolupatričnosť. Na skupinové stretnutia autorka ponúka scenár, ktorý obsahuje konkrétne techniky, cvičenia, ako i modifikácie a rozpisy na konkrétne indikácie cieľovej skupiny.

Prínos dramaterapeutických stretnutí autorka vymenúva v oblastiach socializácie, emocionalizácie, identifikácie a kognitivizácie. Nemenej výrazným vplyvom je zlepšenie kooperácie a duševnej hygieny zúčastnených.

V závere uvádza, že dramaterapia je reálnym prostriedkom, metodikou, ako zlepšiť životaschopnosť, emocionalitu, osobnú kompetenciu mladých ľudí. Poukazuje na potrebu zintenzívniť supportívnu starostlivosť v školských zariadeniach, a to najmä u marginalizovanej skupiny detí a mládeže.

V 24 členských štátoch EÚ sa sociálne problémy v rebríčku problémov nachádzajú na 3. mieste. Ako jednu z príčin uvádzajú, že chýbajú protektívne faktory vo výchove. Monografia ponúka také alternatívne prístupy v edukácii, ktoré sú nápomocné pre pedagógov – triednych učiteľov, výchovných poradcov, koordinátorov prevencie, ktorí sa najčastejšie stretávajú s výchovnými problémami svojich zverencov. Okrem toho monografia ponúka bohatý zoznam najnovšej vedecko-výskumnej a odbornej literatúry, ktorá je dostupná pre pedagogickú verejnosť.

Albert, Sándor zost.: *Uplatnenie pedagogickej terapie a dramaterapie v procese edukácie*. Komárno: Univerzita J. Selyeho, 2009, 75 s. ISBN 978- 80- 89234- 80-6

Sondy aj do vedomostí pedagógov

Tomáš Oravec

PaedDr. Patrik Šenkár, PhD., sa už po niekoľký raz pustil do nevďačnej a neprebádanej oblasti interpretovania literárnych diel, tentoraz pre deti a mládež, resp. pre školopovinnú mládež. Opäť na domácej alma mater (Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre, tamojšej Fakulte stredoeurópskych štúdií a Katedre areálových kultúr) vydal opäť vlastným nákladom (predtým to bola r. 2008 interpretačná príručka *Možnosti interpretácie literárneho textu*) prepotrebnú štúdiu (ak chceme: metodickú príručku alebo skriptá) s názvom *Vybrané sondy do príbehov pre deti a mládež* (Nitra 2010).